שמע מינה תמני. תימה דהוה מלי למימר תשע שמע מינה שמוסר לאכול קודם הבדלה כשאין לו אלא כוס אחד ולפירוש רבינו ניסים (ג) דמיירי כשהתחיל לאכול מבעוד יום ניחא לך קשה על פירושו כדפי' לעיל: **שמע** מינה המבדיל בתפלה צריך שיבדיל על הכוס. וא"ת בפרק אין עומדין (ברכות דף לב:) דאמר ליה רבינא לרבא הלכתא מאי א"ל כקידושא מה קידושא בתפלה ועל הכוס אף הבדלה אמאי לא פשיט ליה מברייתא דהכא וי"ל משום דאיכא ברייתא התם שסוברת שא"ל להבדיל בשניהם דקתני המבדיל בזו ובזו יוצא לו ברכות על ראשו *והכא דמשמע ליה דודאי הבדיל בתפלה אף על גב דאיכא דלא מבדלי מדאמר המבדיל בזה ובזה כו' משום דרוב בני אדם מבדילים בתפלה: **שמע** מינה ברכה טעונה כוס. קשה משמע דאפילו ביחיד טעונה כוס דהכנכם משמע שהוא יחידי וכן משמע לקמן (דף קיז:) דתנן שלשי אומר עליו ברכת המזון וקאמר גמ' שמע מינה בהמ"ז טעונה כוס ואדרבה טוסות תיקנו אפילו ביחידי מיהו יש לדחות משום דבהמ"ז טעונה כוס בג' תיקנו בפסח אפילו ביחיד כוס לברכת המזון דאי בשום פעם איכה לריכה מה ענין כוס בבהמ"ז היה להם לתקן שיר לכוס שלישי והטועם אין מהגין לברך בהמ"ז על הכוס אלא בג' ורבינו שלמה בן רבינו מאיר אומר להטעין כוס אפילו ביחיד כוס בג' תיקנו טוב על קרא דשני רשעים שברת ועוד מוכיח מורי הר"ר יחיאל דטעונה כוס אפילו ביחיד דאי אינה טעונה כוס למה מניחו אחר המזון יבדיל לפני המזון ויאכל כל אחד בעצמו ואין לא תהא טעונה כוס וא"ת לר"ג דאמר בכילד מברכין (ברכות דף מד.) דכל ז' מינין טעונין ג' ברכות דהייבו בהמ"ז ואם יצטרך כוס גם אותו כוס יצטרך כוס אחר א"כ לא יפטר לעולם וי"ל דלא תקנו כוס אלא אחר סעודת לחם ולה"ג אלא לברך על הגפן אחר בהמ"ז אתי נמי *שפיר וגראה דכן הלכה דבהמ"ז טעונה כוס ובאלו דברים (שם דף נב:) דאיכא ברייתא דסברה אינה טעונה מוקי לה התם כתנאי אליבא דב"ש: **ושש"מ** כוס של ברכה צריך שיעור. פי' מדאיתו מחלקו לב' כוסות ותימה דהא מדקתני אין אלא כוס א' משמע דאין לו כלי אחר דהכי אמרי' בברכות באלו דברים (ג"ז שם) דקאמר התם וסברי ב"ש בהמ"ז טעונה כוס והתנן בא להם יין אחר המזון ואין לו אלא כוס אחד מברך על היין ואח"כ מברך על המזון מאי לאו דמברך עליה ושתי ליה מיד לא דמברך ומתם ליה ולא שתי ומניחו לבהמ"ז והאמר מר המברך צריך שיטעום דטעים ליה בידיה שיניח מעט מן היין בידו ויטעה ולא יפגום ומיירי אין שם רביעית בלמטה משמע מדמוקי לה בטעים ליה בידיה ולא קאמר שיניח היתר מרביעית בכלי אחר משום דקתני אין לו אלא כוס אחד הייבו אין לו אלא כלי אחד וי"ל דהתם כיון דמיירי דאיכא טפי מרביעית א"כ אין לו אלא כוס אחד הייבו על כרחך כלי אחד דאי לענין דליכא שני רביעיות קאמר הלא א"ל שיעור לברך על היין לשתות דאפילו אמשהו מברך שלא יהא בלא ברכה והרי יכול לברך ולשתות העודף על הרביעית ורביעית הנשאר יניח לברכת המזון אלא אין לו אלא כלי אחד קאמר אבל הכא אין לו אלא כוס אחד אין גראה דכלי אחד קאמר דהא הכנכם לביתו קתני שלא התחיל לאכול ואי אפשר שלא ימצא כלי אחר דמסתמא לא מיירי בגברא ערטילאי הלכך ע"כ לענין דאין לו שני שיעורין קאמר וברכות דמיירי בבא להם יין על השלחן אפשר שאין לו על השלחן אלא כלי אחד: **ש"מ** טעם מבדיל. ולא ימתין עד למחר קודם הלילה: **שמע** מינה טעמו פגמו. גראה דס"ד דאיכא טפי מרביעית ומשום דליכא שתי רביעיות קרי ליה כוס אחד ומותר שפיר דטעמו פגמו אף על גב דכוס של ברכה צריך שיעור דהכי דצריך שיעור יטעום אלא לוגמיו היתר על הרביעית יניח לבהמ"ז ורב אחי דחי דמיירי דליכא שיעור טעימה יותר מרביעית דאם טעמו חסר שיעורו ומיהו קשה היכי מוכח טעמו פגמו מדלא טעם העודף אכתי מיקשי ליה אמאי לא טעים ליה בידיה או בכלי אחר כדאמר באלו דברים וי"ל כוס חובה כגון הבדלה ובהמ"ז וקידוש צריך לשתות מכוס שיש בו רביעית הלכך לא אפשר למיטעם בידיה או בכלי אחר אבל בברכות דלא מיירי בכוס חובה אפשר לתקן ע"י טעים ליה בידיה: **ושמע**

ולא אמרינן מכיבה מצוה בשעתה. דלא מבדיל מקמי שעתה דהוי שעת הבדלה: **לא מכיבה אגא.** דלא אמינא ליה אגא מדעתאי להא דחביבה מצוה בשעתה: **ולא מוגפה אגא.** מגיד: ולא אמינא ליה משמיה דגברא יחידאה: **אלא גמרנא אגא.** כך שמעתי בישיבה: **וסדרנא אגא.** מסדר שמועתי לפני רבתי: **פיוטי יומא.** מחבביכא ליה ועבדינן קידוש מאורתא כי היכי דלנקמיה עילוון הייא: **אפוקי יומא.** כגון אבדלתא: **מאחרינן ליה.** היכא דאין לו אלא כוס אחד עד לאחר המזון: **שמע מינה המבדיל בתפלה כו'.** דקתני הכנכם לביתו במוצאי שבת מבדיל אף על גב דסתם בני אדם מבדילין בתפלה: **וש"מ ברכה טעונה כוס.** ברכת המזון: **ושמע מינה.** (ברכת המזון) [כוס] (ו) של ברכ' צריך שיעור דאי לא צריך שיעור ליחלקי' לתרי: **ושמע מינה צריך המברך שיטעום.** דאי לא טעים ליה ליברך עליה תרי זימני: **ושמע מינה טעמו פגמו.** כבר מברכת המזון:

רש"ם

קידוש היום. קידוש הלילה שמקדשין את היום על הכוס בלילה קודם לכבוד יום שלא ישתה אותו בחמצע סעודה אלא יקדש בו בלילה קודם אכילה: **ונעביד כיס פרפי.** קידוש היום והוי נמי לכבוד היום קלת אע"פ שאינה בתוך הסעודה: **מכיבה מצוה בשעתה.** לכדאמר באלו דברים (לעיל דף מה:) שהרי הקטר חלבים ואברים כשרים כל הלילה ואין ממתינין להם בשבת עד שתחשך שנא' (במדבר ח) טולת שבת בשבתו הלכך יקדש בו בלילה ולא ימתין בו עד מחר: **ומי אמרינן.** גבי ברכה חביבה מצוה בשעתה: **ומשלשלן כולן לאחריו.** לאחר ברכת המזון יין גר בשמים והבדלה כב"ש אליבא דר' יהודה והכי מפרש' לקמיה ולא אמר חביבה מצוה בשעתה' דלא מבדיל מקמי מזון דהויא שעת הבדלה: **לא מכיבה אגא.** לא אמינא לה מדעתאי להא דחביבה מצוה בשעתה': **ולא מוגפה אגא.** מגיד: ולא אמינא לה משמיה דגברא יחידאה: **אלא גמרנא אגא.** כך שמעתי בישיבה: **וסדרנא אגא.** מסדר שמועתי לפני רבתי כך מפרש רבינו שלמה ולפלמידי רבינו יצחק כתב ה"ג לא מכיבה אגא אלא מסדרנא אגא וכ"ל פי' הדבר כן לא מכיבה אגא לומר מה שאמרתי מעצמי מקדש והולך כל היום כולו וגם לתרץ חביבה מצוה בשעתה' ולא גמרנא אגא לא למדתי דבר זה מרבותי בסדר קידוש אלא סדרנא אגא כל סדרי ברכות קידוש והבדלה נתתי לב בהן לברר את כולן לא נתישבתי עד שעמדתי על עיקרן ועל סדרן להורות לעולם כף **פיוטי יומא.** מחבביכא ליה ועבדין קידושא מאורתא כי היכי דלנקמי עילוון הייא מאוה בשעתה וחריזין מקדימין למצוה: **אפוקי יומא.** כגון הבדלה מאחרינן ליה היכא דאשכחן שום עליה לאחוריה כגון היכא דאין לו אלא כוס אחד דמאחרינן ליה עד לאחר המזון: **שמע מינה המבדיל בתפלה כו'.** דקתני הכנכם לביתו במוצאי שבת מבדיל ואע"ג דסתם בני אדם מבדילין בתפלה: **ש"מ ברכה טעונה כוס.** ברכת המזון: **וש"מ כוס של ברכה צריך שיעור.** רבינא לוג דאי לא תימא הכי דלריך שיעור לחלקיה לתרי: **וש"מ המברך צריך שיטעום.** לא הוא לא אחד מן השומעים ובשמיים אחד מהן יצאו כולן כדאמר בשירובין בפרק בכל מערבין (דף מ:) דאמר התם ליברך עליה ולינחיה, ומשני המברך צריך שיטעום, וליתביה ליטקא ליה הלכתא כרב אחא בר יעקב דאתי למיסרך ובוסר הכפורים קאי וש"מ דהמברך צריך שיטעום לכתחלה ואם לא טעם כי אם אחד מהן יצאו כולן ידי חובתן אבל אין מברכין על הכוס אם לא ישתה א' ממנו ואפילו בשתיית היטוק שפיר דמי ואבריתא זו שמעינן דלריך שיטעום דאי לא טעים ליה ליברך עליה תרי זימני הבדלה בשעתה' ובלת שתיה' וברכת המזון בשעתה' ושתה: **וש"מ טעמו פגמו.** לברכת המזון מדלא מבדיל בריש קודם אכילה ושותה ומשייר המותר לברכת המזון: **וש"מ טעם מבדיל.** אף על פי שהכל מבדיל ולא ימתין עד למחר קודם אכילה דאיכא למאן דאמר לקמן (דף קו:) טעם אינו מבדיל הכא לא גרסי' טעם אינו מקדש: **ושמע**

ולא אמרינן מכיבה מצוה בשעתה. דלא מבדיל מקמי שעתה דהוי שעת הבדלה: **לא מכיבה אגא.** דלא אמינא ליה אגא מדעתאי להא דחביבה מצוה בשעתה: **ולא מוגפה אגא.** מגיד: ולא אמינא ליה משמיה דגברא יחידאה: **אלא גמרנא אגא.** כך שמעתי בישיבה: **וסדרנא אגא.** מסדר שמועתי לפני רבתי: **פיוטי יומא.** מחבביכא ליה ועבדינן קידוש מאורתא כי היכי דלנקמיה עילוון הייא: **אפוקי יומא.** כגון אבדלתא: **מאחרינן ליה.** היכא דאין לו אלא כוס אחד עד לאחר המזון: **שמע מינה המבדיל בתפלה כו'.** דקתני הכנכם לביתו במוצאי שבת מבדיל אף על גב דסתם בני אדם מבדילין בתפלה: **וש"מ ברכה טעונה כוס.** ברכת המזון: **ושמע מינה.** (ברכת המזון) [כוס] (ו) של ברכ' צריך שיעור דאי לא צריך שיעור ליחלקי' לתרי: **ושמע מינה צריך המברך שיטעום.** דאי לא טעים ליה ליברך עליה תרי זימני: **ושמע מינה טעמו פגמו.** כבר מברכת המזון:

רש"ם

קידוש היום. קידוש הלילה שמקדשין את היום על הכוס בלילה קודם לכבוד יום שלא ישתה אותו בחמצע סעודה אלא יקדש בו בלילה קודם אכילה: **ונעביד כיס פרפי.** קידוש היום והוי נמי לכבוד היום קלת אע"פ שאינה בתוך הסעודה: **מכיבה מצוה בשעתה.** לכדאמר באלו דברים (לעיל דף מה:) שהרי הקטר חלבים ואברים כשרים כל הלילה ואין ממתינין להם בשבת עד שתחשך שנא' (במדבר ח) טולת שבת בשבתו הלכך יקדש בו בלילה ולא ימתין בו עד מחר: **ומי אמרינן.** גבי ברכה חביבה מצוה בשעתה: **ומשלשלן כולן לאחריו.** לאחר ברכת המזון יין גר בשמים והבדלה כב"ש אליבא דר' יהודה והכי מפרש' לקמיה ולא אמר חביבה מצוה בשעתה' דלא מבדיל מקמי מזון דהויא שעת הבדלה: **לא מכיבה אגא.** לא אמינא לה מדעתאי להא דחביבה מצוה בשעתה': **ולא מוגפה אגא.** מגיד: ולא אמינא לה משמיה דגברא יחידאה: **אלא גמרנא אגא.** כך שמעתי בישיבה: **וסדרנא אגא.** מסדר שמועתי לפני רבתי כך מפרש רבינו שלמה ולפלמידי רבינו יצחק כתב ה"ג לא מכיבה אגא אלא מסדרנא אגא וכ"ל פי' הדבר כן לא מכיבה אגא לומר מה שאמרתי מעצמי מקדש והולך כל היום כולו וגם לתרץ חביבה מצוה בשעתה' ולא גמרנא אגא לא למדתי דבר זה מרבותי בסדר קידוש אלא סדרנא אגא כל סדרי ברכות קידוש והבדלה נתתי לב בהן לברר את כולן לא נתישבתי עד שעמדתי על עיקרן ועל סדרן להורות לעולם כף **פיוטי יומא.** מחבביכא ליה ועבדין קידושא מאורתא כי היכי דלנקמי עילוון הייא דחביבה מצוה בשעתה: **אפוקי יומא.** כגון הבדלה מאחרינן ליה היכא דאשכחן שום עליה לאחוריה כגון היכא דאין לו אלא כוס אחד דמאחרינן ליה עד לאחר המזון: **שמע מינה המבדיל בתפלה כו'.** דקתני הכנכם לביתו במוצאי שבת מבדיל ואע"ג